

B.A Semester - 6 (NEP-2020) Examination

March/April-2026

SAN: Sankhya Karika (Ishwar Krushna) (Major-14)

Time: 2:00 Hours

Marks: 50

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

- પ્રશ્ન-૧ કોઈપણ બે કારિકાની જરૂરી સમજૂતી આપી ગુજરાતીમાં ભાષાંતર કરો. (૧૦)
- ૧) મૂલપ્રકૃતિરવિકૃતિ મહદાદ્યાઃ પ્રકૃતિવિકૃતયઃ સપ્ત ।
ષોડશકસ્તુ વિકારો ન પ્રકૃતિર્ન વિકૃતિઃ પુરુષઃ ॥ સાંખ્યકારિકા-૩
 - ૨) ત્રિગુણમવિવેકિ વિષયઃ સામાન્યમચેતનં પ્રસવધર્મિ ।
વ્યક્તં તથા પ્રધાનં તદ્વિપરીતસ્તથા ચ પુમાન્ ॥ સાંખ્યકારિકા-૧૧
 - ૩) વૈરાગ્યાત્પ્રકૃતિલયઃ સંસારો ભવતિ રાજસાદ્રાગાત્ ।
ઐશ્વર્યાદવિધાતો વિપર્યયાત્ તદ્વિપર્યાસઃ ॥ સાંખ્યકારિકા- ૪૫
 - ૪) તસ્માન્ન બદ્ધ્યતે નાપિ મુચ્યતે નાપિ સંસરતિ કશ્ચિત્ ।
સંસરતિ બદ્ધ્યતે મુચ્યતે ચ નાનાશ્રયા પ્રકૃતિઃ ॥ સાંખ્યકારિકા- ૬૨
- પ્રશ્ન-૨ ભારતીય દર્શનોનો વિસ્તૃત પરિચય આપો. (૧૦)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૨ ભારતીય દર્શનોમાં સાંખ્ય-દર્શનનું સ્થાન વિષે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.
- પ્રશ્ન-૩ સાંખ્યકારિકા અનુસાર સત્કાર્ય-વાદ વિષે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. (૧૦)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૩ સાંખ્યકારિકા અનુસાર "પ્રકૃતિ તથા પુરુષ તત્ત્વનું વિસ્તૃત વિવેચન કરો.
- પ્રશ્ન-૪ સાંખ્યકારિકાને આધારે સૃષ્ટિ (સર્ગ) પ્રક્રિયાનું વિવેચન પ્રસ્તુત કરો. (૧૦)
- અથવા
- પ્રશ્ન-૪ સાંખ્યકારિકાને આધારે કૈવલ્ય(મોક્ષ)ની અવધારણા સ્પષ્ટ કરો.
- પ્રશ્ન-૫ નીચેમાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો. (૧૦)
- ૧) ગુણ-ત્રય (સત્ત્વ, રજસ્, તમસ્)
 - ૨) ત્રિવિધ-દુઃખ
 - ૩) ત્રિવિધ પ્રમાણ (પ્રત્યક્ષ -અનુમાન -શબ્દ)
 - ૪) પુરુષ બહુત્વ
